

Forslag fra Forskningsforum og hospitalerne til anvendelse af midler til kliniske delestillinger

Forskningsforum (forslag: Geriatri)

Forskningsforum består af repræsentanter fra direktionen, hospitalsledelser og øvrige koncernledelsesmedlemmer. Forskningsforum har i forbindelse med en indledende drøftelse af sagen tilsluttet sig forslag om bl.a. at anvende midler til etablering af kliniske delestillinger inden for geriatrien. Det er desuden på opfordring fra Forskningsforum, at der herudover er indhentet øvrige forslag fra hospitalerne, jf. de nedenstående forslag fra enhederne.

Begrundelse for prioritering af midler til geriatri

Geriatri omfatter, forebyggelse, diagnostik, behandling, palliation og rehabilitering af ældre patienter med fysiske, mentale, funktionsmæssige og eventuelt sociale problemer. Set i lyset af den stigende ældrebefolkning spiller bl.a. geriatrien en stadig større rolle i sundhedsvæsenet.

Geriatri er i forbindelse med indhentning af rådgivning fra regionens sundhedsdirektører fremhævet som ét af de områder, der oplagt kunne understøttes med etablering af kliniske delestillinger. Der henvises til, at hovedparten af forskningsmidlerne fra offentlige og private fonde ifølge en række analyser koncentrerer sig om de samme fagområder. Det bemærkes desuden, at forskningsinstitutioner oplever at have et begrænset økonomisk og strategisk råderum til egne prioriteringer og beslutninger om forskning, da stadig mere forskning gennemføres med eksternt finansiering.

Ved prioritering af midler til kliniske delestillinger inden for geriatrien tilgodeses et område, der erfaringsmæssigt har vanskeligt ved at komme i betragtning til modtagelse af eksterne forskningsbevillinger. Samtidig er geriatrien kendetegnet ved at have mange forskellige faggrupper involveret, og der er således et stort potentiale for at etablere kliniske delestillinger til både læger og ikke-læger.

Aarhus Universitetshospital (forslag: Patologi og akutmedicin)

På AUH har AUH's medlemmer af Forskningsrådet på AUH været inddraget i at pege på andre specialer/områder, udover geriatrien, som besluttet på sidste møde i Forskningsforum d. 30. september 2021. På den baggrund foreslår AUH, at nedenstående områder tilgodeses.

Forslag til område: Patologi

Begrundelse:

Som forsker indenfor patologien kan det ofte være svært at skaffe eksternt finansiering, eftersom specialet er paraklinisk og derfor uden klinik-nærhed eller muligheder for samarbejde med medicinalindustrien.

Der ses en vedvarende aktivitetsstigning, ifølge afdelingen på AUH på 20% årligt, blandt andet grundet indførelse af screeningsprogrammer og krav om korte svartider ifbm kræftpakkerne. Afdelingen på AUH og lægerne i specialet har derfor været presset til at prioritere driften. Der er i øjeblikket et meget tyndt vækstlag af forskere, selvom mange af afdelingens speciallæger har en ph.d. Der er derfor i sig selv brug for at understøtte og øge afdelingens forskningsaktivitet.

Der er rekrutteringsvanskeligheder, hvad angår speciallæger indenfor patologien, både på AUH og på regionshospitalerne. Der er brug for opnormering af speciallæger, og en styrkelse af forskningen er et led i at sikre vækstlaget.

Afdelingen på AUH har flere bioanalytikere, som er i gang med en kandidatuddannelse og som ønsker at forsætte af forskningsvejen, hvilket er i tråd med AUH's strategi om at øge antallet af lektorer og professorer med en sundhedsvidenskabelige professionsbaggrund.

Endvidere har afdelingen på AUH formået at tiltrække flere dygtige, tidligere meget forskningsaktive molekylærbiologer.

For alle tre grupper – læger, bioanalytikere og molekylærbiologer - vil oprettelse af sådanne delestillinger være oplagte, men det vil have betydning, at lektoraterne ikke begrænses til at være kliniske og dermed udelukkende målrettet læger.

Forslag til område: Akutmedicin

Begrundelse:

Akutmedicin er et ungt fagligt speciale med behov for tilvejebringelse af både lægefaglig og sygeplejefaglig evidens, der kan sikre, at akutte patienter tilbydes den bedst mulige behandling.

Akutmedicin er i lighed med det geriatriske speciale kendetegnet ved stor variation i sygdomme og en relativ høj aldersgruppe samt har svært ved at tilvejebringe fondsmidler, da disse oftest prioriteres til højtspecialiserede forskningsområder. Der er således begrænsede muligheder for frikøb af personale med forskningskompetencer til at understøtte specialets faglige fundament.

Forskning og forskningskapacitet er en forudsætning for udvikling af det akutmedicinske speciale og rekruttering af dygtige læger og sygeplejersker. Ligeledes er det en forudsætning for, at der kan skabes løsninger til bedre patientbehandling, øget patientsikkerhed og sammenhængende sundhedsvæsen i et krydsfelt kendetegnet ved mange overgange, kort opholdstid og begrænset viden om patienten.

Vi anbefaler derfor, at det akutmedicinske område indstilles til Regionens Forskningsforum som et område, der prioriteres til de "nationale midler til delestillinger".

Også for det akutmedicinske speciale gælder det, at det vil være en fordel, hvis midlerne både kan anvendes til kliniske (lægefaglige) lektorater og andre lektorater.

Hospitalsenheden Vest (forslag: Intensivområdet og neurologi)

I Hospitalsenheden Vest foreslås det, at **intensivområdet** og **neurologien** prioriteres udover geriatri og rehabilitering.

Begrundelse for prioritering af midler til intensivområdet:

Intensivafdelingerne behandler kritisk syge patienter fra hele hospitalet og COVID-pandemien har – om muligt – sat endnu større fokus på behovet for kontinuerlig udvikling af behandlingsstrategierne på intensiv. Målet er ikke bare at reducere dødeligheden, men også at give patienterne den bedste mulighed for at vende tilbage til livet før deres kritiske sygdom. Dette kræver forskning i samarbejde med private og offentlige aktører, nationalt som internationalt. I dag løftes indsatsen oftest af lokale ildsjæle, men en stærkere tilknytning til universitetet gennem et (klinisk) forskningslektorat vil konsolidere forskningsindsatsen på intensivområdet i langt højere grad.

Begrundelse for prioritering af midler til neurologi:

I neurologien ser vi et stigende antal høj-effektive behandlinger for akutte og kroniske sygdomme, der indtil for få år siden ikke havde noget behandlingstilbud. For at sikre denne udvikling kræves netop et forskningslektorat, der leder en koordineret indsats, der tilgodeser neurologiens bredde, ikke blot i subspecialerne, men også i de behandlerteams, hvor læger, sygeplejersker og terapeuter arbejder sammen med patienterne. Særligt på regionshospitalet er der behov for et bindeled til universitetet, de lokale forskningsenheder og øvrige offentlige og private samarbejdspartnere. Her vil et forskningslektorat kunne skabe grobund for både lokalt forankrede projekter og projekter med nationale og internationale samarbejdspartnere.

Hospitalsenhed Midt (forslag: Multisyge, tværsektorielle forløb med tværfaglige løsninger og optimerede planlagte forløb)

Hospitalsledelsen i HE Midt vil gerne billige forslag fra Forskningsforum om, at områderne geriatri og rehabilitering prioriteres til oprettelsen af kliniske forskningsstillinger 2021-2023. Og i tillæg til disse foreslår hospitalsledelsen i HE Midt, at følgende emner

- Multisyge
- Tværsektorielle forløb med tværfaglige løsninger, samt
- Optimerede planlagte forløb,

også er områder, Region Midtjylland bør prioritere oprettelsen af delestillinger inden for, da også disse forskningsområder er vanskelige at finde ekstern finansiering til.

Disse tre emner er sammen med rehabilitering temaerne for vores fire KUF'er, der er prioriterede områder indenfor hvilke, hospitalsledelsen i HE Midt er i gang med at etablere fællesskaber på tværs af klinik, uddannelse og forskning (KUF).

Regionshospitalet Horsens (forslag: Gastroenterologi, reumatologi og kardiologi)

Vores Medicinske afdeling foreslår at lave delestillinger indenfor særligt gastroenterologi, reumatologi og kardiologi. Det vil især understøtte muligheden for at lave en mere robust forskningsorganisation på deres og lignende afdelinger, og hjælpe med at konsolidere igangsatte projekter. Ligeledes vil områderne bidrage til at understøtte samarbejdet med lærestolsprofessorerne indenfor de gældende specialer, og hermed understøtte den rolle professorerne har på regionshospitalet.

Derudover ses afdelingen generelt et stort potentiale i delestillinger som middel til rekruttering af speciallæger med forskningserfaring, og løft af det akademiske niveau.

Regionshospitalet Randers (forslag: Pilonidal sygdom, PS)

Der fremsendes hermed forslag om pilonidal sygdom (PS) som område Region Midt bør prioritere i forbindelse med implementering af regeringens life-science strategi og dennes målsætning om oprettelse af flere delestillinger indenfor den kliniske forskning.

PS er en hyppig lidelse, der ofte rammer yngre mænd og har potentiale til at medføre kompleks sygdom mellem ballerne med multiple pits og store underminerede områder med væskende og åbne sår, der til trods for kirurgisk behandling har svært ved at hele. Generne er smerter, lugt, væsken, uvished om forløb og deraf stor påvirkning af livskvalitet. Vi mangler grundlæggende forståelse og viden om denne sygdom hvorfor behandlingen også har et stort udviklingspotentiale:

Akutte manifestationer er inficerede og resulterer abscedering. Behandlingen af disse akutte abscesser er ukontroversiel og baserer sig på lateral incision og drænage med efterfølgende åben heling. Den elektive behandling af kronisk pilonidal sygdom, derimod, er kontroversiel. Mindre manifestationer kan opereres minimalt invasivt, mens behandling af mere udbredte og komplekse manifestationer kræver større indgreb med "off-midline closure" teknikker. Behandlingen, uanset sygdommens manifestation, er præget af dårlig heling, kompliceret postoperativ sår dannelse og recidiver.

I Region Midt har man samlet behandlingen kompleks PS på kirurgisk afdeling, Regionshospitalet Randers (RHR), mens akut- og mindre ubredt PS behandles på alle regionens kirurgiske afdelinger. På RHR har man gennem mere end 10 år således oparbejdet ekspertise i PS behandling og man har på denne enhed udviklet en ny behandlingsform til behandlingsrefraktære tilfælde. Denne blev belønnet med Regionens SMART pris i 2019. Der er endvidere tiltagende forskningsaktivitet på afdelingen hvorfor ansøger har fået stilling som klinisk forskningslektor med henblik på videreudvikling af netop dette område. Første danske PhD forløb indenfor området forventes således at starte op til april 2022. Erfaringerne med at samle den komplekse pilonidal kirurgi på RHR har gjort, at man erkender et behov for tværfagligt samarbejde: Sygdommen har et relativt (endnu ikke videnskabeligt kortlagt) overlap med den dermatologiske lidelse hidrosadenitis suppurativa (HS) og patienterne kunne ofte have gavn af dermatologisk vurdering og eventuel præ-operativ behandling. I særligt komplekse tilfælde med især peri-anale manifestationer kan både PS og HS-patienter have behov for plastikkirurgisk behandling.

Vi er derfor aktuelt i meget positiv dialog med dermatologisk- og plastik kirurgisk afdeling, samt Nationalt Center for Autoimmune Sygdomme, AUH med henblik på etablering af nordens førende center indenfor pilonidal sygdom. Forskningsmæssigt har vi indgået samarbejde med klinisk epidemiologisk afdeling, AUH, samt Pilonidal Disease Centre, St. Mark's Hospital London.

Fremadrettet ønsker vi at samle hele regionens elektive pilonidale kirurgi under dette center. Det er dog vigtigt at vi, indtil dette er muligt, får ensrettet og protokolleret vores behandling af PS i regionen. Aktuelt søger vi penge til et studie på tværs af regionens kirurgiske afdelinger hvor vi dels undersøger mikrobiomets sammensætning i akutte pilonidale manifestationer, dels følger disse patienter til heling via kliniske fotos og brug af data fra BI-portalen.

Vi mener i denne sammenhæng at kunne have stor gavn af en deltidsansat projektsygeplejerske der kan indsamlet data og bearbejde data, følge op med patienter, besøge de øvrige kirurgiske enheder og understøtte de øvrige og fremtidige studier i regi af Pilonidal Centeret.

Potentialet er enormt og resten af Europa går i samme retning – der skal ske noget på dette område.

Vi mener regionen bør satse her, da dette kan blive et flagskip for regionen, der vil kunne gå forrest i kampen om regionalisering af behandlingen af PS. Dette vil være til stor gavn for en meget overset patient gruppe der fortjener vores opmærksomhed.

Præhospitalet (forslag: Det præhospitale område)

Nationalt¹ og regionalt² er der fokus på, at der er et fortsat behov for at styrke og opkvalificere den præhospitale indsats i forhold til diagnosticering og behandling. Området er i en rivende udvikling og har stort politisk fokus.

Forskning og Udvikling, Præhospitalet

Kritisk beslutningstagning er et centralt emneområde i den præhospitale forskning. Omdrejningspunktet er optimering af patient-forløb ved kvalificering af de kliniske beslutningsprocesser ved point-of-care diagnostik. Point-of-care diagnostik har potentiale til at hjælpe i afklaringen af hastegrad, specialiseringsniveau af den nødvendige behandling, endelig diagnostik og evt. indlæggelsesbehov. Point-of-care diagnostik har således potentiale til at forbedre patientbehandlingen og dermed patient-outcome, men også til at forbedre ressourceudnyttelsen.

Præhospitalet har, som en integreret del af det samlede sundhedsvæsen i Region Midtjylland, en forpligtelse til at udføre forskning. Den præhospitale forskning er et ungt forskningsfelt, der fik sin formelle forankring under Institut for Klinisk Medicin ved Aarhus Universitet i 2011.

Udfordringer

Aktuelt er der et stort og stadig stigende fokus på præhospitalets muligheder for at støtte det in-hospitale område. Dette inkluderer, at det kun de patienter, der har brug for at komme på hospitalet, der bør komme det.

Selvom Forskning og Udvikling, grundet høj faglighed, stærk vilje og stor indsats i dag repræsenterer et solidt og attraktivt forskningsmiljø, er der potentiale til at bedrive endnu mere forskning af høj kvalitet. For at sikre konsolidering og videreudvikling af den præhospitale forskning er det essentielt, at der er tilknyttet seniorkompetencer med indgående kendskab til det præhospitale forskningsområde. Oprettelse af et klinisk forskningslektorat (20%) med en bevilling fra de *nationale midler til delestillinger* vil være et vigtigt bidrag.

Det præhospitale område nævnes som mulig regional prioritering af Sundhedsdirektørkredsen i dagsordenspunktet: Udmøntning af nationale midler til delestillinger (Pkt. 4. Forskningsforum, Region Midtjylland 30-09-2021) beskrives det i sagsfremstillingen, at Sundhedsdirektørkredsen på møde ultimo august har fremhævet psykiatrien, geriatrien og

¹ Sundhedsstyrelsen: Anbefalinger for organisering af den akutte sundhedsindsats Planlægningsgrundlag for de kommende 10 år. Sundhedsstyrelsen, oktober 2020.

Under: "Styrkelse af den præhospitale indsats i takt med udviklingen af sygehuse" står der: "Med den igangværende udvikling i sundhedsvæsenet og den fortsatte centralisering og specialisering af akutsygehusene, er der fortsat behov for at styrke og opkvalificere den præhospitale indsats." (side 77)

² Region Midtjylland. Sundheds- og Hospitalsplan for Region Midtjylland: Et Sundhedsvæsen på patientens præmisser. September 2020.

Under: Fokusområdet: "En Sammenhængende Akutindsats og Hospitalsstruktur", under "Det vil vi gøre" står der: "Udvikle den præhospitale rolle i forhold til diagnosticering og behandling" (side 5)

intensivområdet som mulige områder - dog med mulighed for en regional prioritering af andre relevante områder, som fx det præhospitale område.

Med disse begrundelser foreslås Præhospitalet som et område til tildeling af et 20% 3-årigt klinisk forskningslektorat.

Psykiatrien (forslag: Internetbaserede behandlingsmetoder af børne- og ungdomspsykiatriske lidelser)

I det faglige oplæg til en 10-årsplan for psykiatrien, står børn og unge med psykisk mistrivsel i forreste række til bedre behandling med opbygning af lettilgængelige tilbud af ensartet og høj kvalitet. Et oplagt satsningsområde vil her være udbygning og implementering af internetbaserede behandlingstilbud. Baseret på primært udenlandsk forskning er der således stigende evidens for effekt af internet-baseret psykologisk behandling til børn og unge med en række lidelser som funktionelle mavelidelser, angst, OCD, selvskaide og depression. Fordelene ved internetbaseret psykologisk behandling fremfor face-to-face behandling er bl.a. højere grad af tilgængelighed for barnet/den unge og deres forældre samt mindsket forbrug af i forvejen knappe personale-ressourcer i psykiatrien.

I Danmark er der i Region Syd et telepsykiatrisk tilbud, som primært er fokuseret på voksne, men hvor der netop er investeret i at opbygge et tilbud om angstbehandling af 12-18 årige. Der er imidlertid brug for en satsning, også i andre regioner, hvis der skal opnås større forskningskapacitet i dette område med udvikling, testning og implementering af nye evidensbaserede internet-baserede behandlingstilbud til børn og unge. Vi ser derfor et stort og vigtigt potentiale i at sikre et initiativ ved Børne- og Ungdomspsykiatrisk Afdeling (BUA), Aarhus Universitetshospital, hvor udvikling og implementering kan ske i et tæt samarbejde mellem klinik og forskning. Hermed kan Region Midt komme i front i forhold til at tilbyde internet-baseret psykologisk behandling til en række psykiske lidelser hos børn og unge.

Eksisterende kompetencer i BUA

Forskningsafsnittet ved BUA har allerede de seneste år haft fokus på forskning i internetbaserede behandlingsmetoder. Afdelingslæge, PhD, Karen Hansen Kallesøe (KHK) har således siden maj 2020 været ansat i et forskningstalentspor i Psykiatrien med delt tid mellem forskning og klinik med et særligt fokus på udvikling af projekter i internet-baseret psykiatri. Stillingen er tidsbegrænset og ophører i april 2023. KHK er i sin ansættelse bl.a. involveret i et stort forskningsprojekt vedrørende internetbaseret behandling til børn og unge med funktionelle mavelidelser (FGID projektet, ledet af professor Charlotte Ulrikka Rask). KHK fungerer som daglig projektleder i forhold til de praktiske forhold herunder samarbejde med programmører og eksterne samarbejdspartnere og er klinisk medvejleder for hhv. en PhD studerende og forskningsårsstuderende, som begge er tilknyttet FGID projektet. Der er endvidere et tæt samarbejde med forskere fra Karolinska Institutet i Stockholm, hvor der gennem mere end 10 år er opbygget en stærk forskning i men også klinisk funktion for internet-behandling til børn og unge med forskellige psykiske lidelser (se [BUP Internetbehandling](#)). FGID forskningsgruppen var på besøg på Karolinska i efteråret 2021 for at lære mere om deres organisering af behandlingsenheden og processen fra udvikling af nyt behandlingsprogram til endelig implementering i daglig klinisk praksis.

KHK har i sin fremadrettede forskningsplan primært fokus på at opstarte yderligere internetbaserede behandlingsprogrammer med organisatorisk forankring i BUA, Psykiatrien. Med sin erfaring fra FGID projektet og tidligere gennemførelse af et stort randomiseret behandlingsstudie af unge med svære funktionelle lidelser, er hun velkvalificeret til at udvikle

og implementere sådanne forskningsprojekter med tæt forankring i klinikken. Fra både den forskningsmæssige og den kliniske ledelse er der derfor opbakning til, at KHK kan få mulighed for at arbejde videre i en delt stilling, så sammenhængen mellem klinik og forskning i BUA yderligere styrkes inden for dette område, hvor der ses en rivende udvikling ift. at tilbyde digitale løsninger til patienter og deres pårørende.

Forskningsafsnittet, BUA, tilbyder et miljø, hvor der er mulighed for bred sparring og støtte. Foruden det nævnte samarbejde med forskere fra Karolinska har forskningsafsnittet også tæt samarbejde om andre internetbaserede programmer med Afdelingen for Funktionelle Lidelser, Aarhus Universitetshospital, bl.a. om et program til forældre med helbredsangst by proxy samt et selvhjælpsprogram til unge med funktionelle fysiske symptomer. Flere forskere fra BUA deltager desuden i regionale og nationale netværk om internetbehandling inden for områderne OCD, Tourettes syndrom og ADHD. Der er dermed allerede et organisatorisk set-up, der kan understøtte videre nationalt og internationalt samarbejde, og sikre høj kvalitet og gennemførelse af nye forskningsprojekter.